

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Medieprogrammet – studie eller yrkesförberedande

Richard Hay & Maria Hylander

LAU690

Handledare: Ylva Ulfsdotter-Eriksson

Examinator: Ulla-Britt Wennerström

Rapportnummer: HT07-2480-02P

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen: LAU 690

Titel: Medieprogrammet – Studie eller Yrkesförberedande

Författare: Richard Hay & Maria Hylander

Termin och år: Höstterminen 2007

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Ylva Ulfsson - Eriksson

Examinator: Ulla-Britt Wennerström

Rapportnummer: HT07-2480-02P

Nyckelord: Medieprogrammet, Yrkesförberedande, Studieförberedande, APU, Mediebranschen

Sammanfattning

Undersökningen bygger på en enkätundersökning av före detta medieelever från tre olika halländska gymnasieskolor. Syftet med densamma är att se om man kan dra några slutsatser och se några tendenser huruvida Medieprogrammet är att anse vara yrkes eller studieförberedande, samt om de elever som tidigare läst Medieprogrammet har kunnat skaffa sig ett arbete inom mediebranschen eller fortsatt sina studier. Resultatet av undersökningen visar att Medieprogrammet inte kan anses vara ett yrkesförberedande program eftersom det är väldigt få som får arbete inom mediebranschen direkt efter gymnasiet, då det i hög grad krävs vidareutbildning för att ha chans på ett arbete inom mediebranschen. Undersökningen har betydelse för läraryrket, då den belyser en problematik som finns när det gäller Medieprogrammet, Arbetsplatsförlagd utbildning (APU) och hur detta skall fungera framledes.

Förord

Vi som gjort denna undersökning är Richard Hay och Maria Hylander, vi arbetar båda som lärare på olika Medieprogram i Halland. Uppsatsen har skrivits inom ramen för Särskild ämneslärarutbildning (SÅL).

Eftersom vi bor i Varberg respektive Halmstad har det mesta av vår kommunikation skett via telefon och mailkontakt. Vi har arbetet både individuellt och tillsammans genom att vi skrivit var för sig och sedan reflekterat tillsammans. Vi har också utnyttjat de träffar på universitet i Göteborg vi haft varje månad till att sitta ner och öga mot öga diskutera vårt arbete.

Undersökningen krävde en hel del arbete för att få kontaktuppgifter till respondenterna och därför valde vi att dela upp skolorna mellan oss genom att maila, ringa och skicka brev till dem. Richard har framförallt koncentrerat sig på Falkenbergsgymnasium och Sturegymnasiet, medan Maria i första hand vände sig till de elever som gått på PS/LBS.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
1. INLEDNING	5
2. BAKGRUND	6
3. MEDIEPROGRAMMET	8
4. SYFTE	10
5. DISPOSITION	11
6. TIDIGARE FORSKNING	12
6.1 Drömmen om ett mediejobb	12
6.2 Anpassning till arbetsmarknaden	12
6.3 APUns roll som brobyggare	13
6.4 Finns det några arbeten?	13
7. METOD & TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	16
7.1 Kvalitativ och kvantitativ metod	16
8. URVAL & TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	18
8.1 Tillvägångssätt	18
8.2 Bortfall	19
9. RELIABILITET – VALIDITET	20
9.1 ETIK	21
9.2 VAD HADE VI VELAT GÖRA ANNORLUNDA?	22
10. RESULTAT	24
10.1 Elevundersökning	24
10.2 Problem med enkäten	24
10.3 Grunddata	24
10.4 Fortsatta studier	26
10.5 Arbete	29
11. SLUTDISKUSSION	32
12. SLUTSATS	34
13. REFERENSER OCH REFERENSLISTA	35
13.1 Tryckta källor	35
13.2 Digitala källor	36
13.3 Bilagor	37

1. Inledning

Medieprogrammet är ett gymnasieprogram som har funnits sedan 1 juli 1994 och har sedan starten attraherat mängder av förväntansfulla ungdomar som drömmer om ett liv som skjutjärnsjournalist eller programledare. I takt med att medierna fått en allt större plats i våra liv, inte bara som nyhetsförmedlare utan också som underhållare, sällskap och tidsfördriv, har allt fler ungdomar sökt sig till Medieprogrammet för att få möjlighet att bli en del av den till synes glamorösa världen där kreativitet och framgång går hand i hand. Fortfarande 2007 är ett arbete inom mediebranschen bland de yrken som är mest lockande för ungdomar. Sara Damberg på Arbetsförmedlingen menar att ca 14 % av dagens ungdomar och upp till 20% av ungdomar i storstäderna drömmer om ett arbete inom media, kultur och design.¹

I Skolverkets rapport ”*Utvärdering av 5 gymnasieprogram 1999*” kan man läsa att Medieprogrammet tillsammans med Hantverksprogrammet är det program som : ”*har störst andel förstahandssökande i förhållande till antalet platser.*”² Detta leder till att intagningspoängen blir höga från grundskolan och konkurrensen blir hård. Enligt Skolverkets undersökning om barnomsorg och skola från 2000 ligger den genomsnittliga betygspoängen på naturvetenskapsprogrammet högst med 14,8 poäng, följt av samhällsvetenskapsprogrammet 13,7, estetiska programmet på 13,6 och medieprogrammet på 13,3 poäng.³ Dessa siffror är från läsåret 98/99 och visar på populariteten i slutet av förra decenniet. Vi har inte fått tag i någon uppdaterad sammanställning när det gäller antagningspoängen. Vår förförståelse säger oss dock att Medieprogrammet fortfarande är populärt eftersom vi inte har sett några tendenser till färre sökande på de Medieprogram där vi arbetar.

Efter att ha arbetat ett antal år på Medieprogrammet på tre olika gymnasieskolor i Halland har vi stött på många elever som haft dessa drömmar. Enligt vår erfarenhet har de flesta i slutändan inte fått arbeten inom mediebranschen och de elever som tagit sig in på SVT, något produktionsbolag eller något av de andra lite större medieföretagen i Sverige, har varit oerhört målmedvetna och drivna med goda kontakter. För den enskilde eleven i övrigt verkar det som om drömjobbet är alltför avlägset om man inte startat något eget, vilket också kräver en hel del vilja, en genomtänkt affärsidé och gärna ett bra kontaktnät.

Dagens gymnasieutbildningar är antingen yrkes- eller studieförberedande, dvs förbereder för att kunna söka jobb direkt efter gymnasiet eller för att ha en bra grund för högre studier på till exempel en högskola eller ett universitet. Medieprogrammet som vi valt att fokusera på är ett av få program som kallas både yrkes- och studieförberedande. Hur ser det då ut i verkligheten, utbildar Medieprogrammet för ett arbete inom mediesektorn eller krävs det fortsatt utbildning efter gymnasiet? Det är vad vi ville ta reda på med denna undersökning, men vi insåg snabbt att vi var tvungna att begränsa oss ordentligt och valde därför att inte försöka generalisera utan enbart undersöka vilka strömningar vi kunde hitta bland före detta medieelever från de tre största gymnasieskolorna i Halland.

¹ http://www.e24.se/pengar24/aktiefonder/artikel_116067.e24

² Skolverket. 1999

³ Rapport 192, Skolverket 2000

2. Bakgrund

Det svenska skolsystemet består av två delar när det kommer till ungdomsskolan; grundskola och gymnasieskola. Grundskolan är obligatorisk och ingår i skolplikten medan gymnasieskolan är en frivillig skolform som alla kommuner skall erbjuda alla elever upp till 20-års ålder.⁴

I början av 1990-talet genomfördes en reform inom det svenska skolväsendet som skulle göra gymnasieskolan mer tillgänglig för alla och mer homogen. Man gjorde treåriga program av tvååriga linjer för att försöka minska skillnaderna mellan de praktiska tvååriga linjerna och de treåriga teoretiska linjerna, istället blev alla program treåriga och dessutom skulle alla gymnasieelever läsa samma kärnämnen för att få en grundläggande allmän behörighet till högre studier. Man ville att alla oavsett gymnasieval, skulle ha möjlighet att läsa vidare efter avslutat gymnasium. Denna förändring ledde bland annat till att nya program skapades och att det skapades möjlighet att arbeta med lokala kurser som komplement till de nationella kurserna, man kunde nu göra sina egna program ”*inom ramen för det specialutformade programmet*”.⁵ Man började prata om det ”*livslånga lärandet*” som en viktig del av utbildningsväsendet.⁶

Enligt Gymnasieskolans styrdokument Lpf94 består gymnasieprogrammen av 2500 poäng vilka är uppdelade i kurser. De obligatoriska kärnämnen är på 750 poäng, och är framförallt teoretiska ämnen såsom svenska, matematik och religion. De olika gymnasieprogrammen får sin egen karaktär genom att eleverna läser karaktärsämnen som är specifika för just det programmet. Gymnasieprogrammen klassificeras som studie- eller yrkesförberedande. De program som är studieförberedande skall förbereda eleverna för att studera vidare efter avslutat gymnasium. De program som kallas yrkesförberedande skall ge tillräckliga kunskaper för att eleverna skall kunna börja arbeta inom branschen direkt efter avslutad utbildning.

Medieprogrammet var ett av 14 stycken gymnasieprogram som fick obligatorisk APU (Arbetsplatsförlagd utbildning). Det som skiljer APU från det man traditionellt kallar praktik är att eleverna inte bara får känna på hur det är att arbeta inom det yrke man valt att studera utan de skall också få mer kunskaper och kompetens inom sin bransch dvs lärande förlagt på en arbetsplats. De flesta yrkesförberedande programmen kan anpassas för att bli mer studieförberedande med hjälp av valbara kurser i te x Matematik B och C, Svenska C, Samhällskunskap B med mera.⁷

Upplägget för ett Medieprogram kan till exemplen se ut på följande vis:

Kärnämne	750 poäng
Gemensamma karaktärsämne	600 poäng
Individuella val	300 poäng

⁴ <http://www.skolverket.se/sb/d/740>

⁵ Börjesson, M. 2004

⁶ Holmström, O. 2001

⁷ <http://www.skolverket.se/sb/d/740>

Inriktningval	400 poäng
Valbara kurser	350 poäng
Projektarbete	100 poäng

Totalt 2500 poäng med flera möjligheter till egna varianter med tanke på hur mycket egna val som ligger i programmet. APU ligger inte i programmet med några poäng utan den tiden skall tas från karaktärsämneskursernas poäng.

Det har hänt en hel del sedan Medieprogrammet såg dagens ljus och arbetsmarknaden såväl som samhället har förändrats det senaste decenniet.

Det sägs att vi är i en högkonjunktur för tillfället men trots det finnas det inte alls samma utbud av arbetstillfällen som det gjorde under förra högkonjunkturen. I en undersökning från 2000 får vi veta att medie-och reklambranschen, då för ca sju år sedan, sysselsatte ca 140 000 personer i landet vilket innebar att ca 3% av alla som arbetade i Sverige hade jobb inom medie-och reklambranschen.

”mellan 1993 och 1999 tillkom ungefär 35 000 arbetstillfällen, vilket innebär en uppgång med 32 procent. Det är en betydligt starkare förändring än inom flertalet andra branscher på arbetsmarknaden.”⁸

Den största ökningen skedde under 1999 då det tillkom hela 11 000 jobb under ett år.⁹ Detta var strax före den så kallade ”IT-bubblan” sprack vilket säkert vid en noggrannare analys kan förklara den explosionsartade ökningen. Enligt en undersökning gjord av Utvärderingsenheten i Uppsala Kommun var det en knappt fjärdedel av de medieprogramselever de undersökt vilka avslutat sin utbildning på gymnasiet 2000/2001 som hade *”sin huvudsakliga sysselsättning på ett arbete inom medieområdet”*¹⁰ Även om det finns många alternativ till yrken inom det vi kallar mediebranschen finns det inte ett obegränsat antal arbetstillfällen. Vad är det då som krävs för att lyckas få ett arbete inom nämnda område, i vissa fall verkar inte ens en högskoleutbildning räcka eftersom det helt enkelt utbildas för många till för få arbetstillfällen. I SCB’s undersökning från 2002 kan vi till exempel läsa att enligt Journalistförbundet utbildas det dubbelt så många journalister som det behövs per år i landet.¹¹

⁸ http://www.arbetsformedlingen.se/library/Documents/rapporter/ura00_9.pdf

⁹ ibid

¹⁰ rapport 2003:4, Utvärderingsenheten, Uppsala Kommun

¹¹ http://www.scb.se/statistik/AM/UF0520/2003M00/AM85SÅ0201_03.pdf

3. Medieprogrammet

Medieprogrammet kom till i början av 1990-talet då man insåg att det krävdes utbildning för att kunna hantera det snabbt växande informationssamhället. Eftersom utvecklingen inom både tryckeriområdet och det generella medieområdet gått mycket snabbt ansåg man att det krävdes en gymnasieutbildning som låg långt fram och hade koll på utvecklingen inom nämnda områden. Man ville skapa ett yrkesprogram som utbildade arbetskraft till den lite speciella marknaden som mediebranschen var och fortfarande är.¹² Tyvärr har vi inte hittat någon undersökning som belyser vad som hänt efter 2000 när det gäller arbetsmarknaden för de som läst på Medieprogrammet. Vi kan ändå konstatera att intresset för Medieprogrammet fortfarande är högt och att antalet Medieprogram i landet blivit fler sedan starten, inte minst på friskolorna. Det första läsåret Medieprogrammet fanns; 92/93 var det 8 stycken gymnasieskolor som valde att starta programmet jämför detta med att det 2004 fanns Medieprogram på 93 kommunala skolor och 53 stycken friskolor.¹³

I kursinformationen på Skolverkets hemsida kan man läsa att: ”*Medieprogrammet ger ingen färdig yrkesutbildning. Men den passar som förberedande utbildning om man vill bli jobba med till exempel film, foto, illustrationer, information, journalistik, reklam, radio eller TV*”.¹⁴

Obligatoriska karaktärsämnen på Medieprogrammet är till exempel Mediekunskap, Mediekommunikation, Multimedia. Utöver dessa obligatoriska kurser väljer eleverna kurser som ingår i någon av de huvudinriktningar programmet har, dessa är Medieproduktion och Tryckteknik.¹⁵ Inriktningen **Medieproduktion** innebär att eleverna väljer mellan någon av följande kurspaket på 400 poäng: Fotografisk Bild A, B och C, Grafisk Kommunikation A, B och C, ExpoA, B och C, Rörlig Bild A, B och C, Textkommunikation A, B och C eller Ljudmedier A, B och C. Inriktningen **Tryckteknik** erbjuder ett paket på 500 poäng innehållandes Grafisk kommunikation A samt TryckteknikA, B och C. Utöver dessa paket finns ett antal valbara kurser för eleverna att välja mellan, bland annat någon av de praktiska A-kurserna t ex Fotografisk Bild A. Teoretiska kurser som Historia A, Psykologi A e dyl, samt påbyggnadskurser i till exempel Naturkunskap, Matematik och så vidare.¹⁶

Medieprogrammet skall enligt Skolverket: ”*ge en grund för ett fortsatt lärande i arbetslivet och för vidare studier*”.¹⁷ I samband med utformningen av den gymnasieförordning som den socialdemokratiska regeringen tog fram; Gy07¹⁸, fördes en diskussion om Medieprogrammet skulle fortsätta vara yrkesförberedande. I samband med den diskussionen var det många som var av åsikten att det egentligen borde vara enbart studieförberedande och att APU till exempel skulle vara valbart. Ett av argumenten var att mediebranschen i Sverige inte är tillräckligt omfattande för att kunna erbjuda praktikplats eller arbete åt alla dessa före detta medieelever. Bland annat fördes en debatt i Riksdagen kring Medieprogrammets upplägg och också programmets vara eller inte vara med anledning av problematiken kring APU¹⁹. Arbetsplatsförlagd utbildning eller APU skall finnas på alla nationella yrkesförberedande program enligt bestämmelser i Gymnasieförordningen, det är endast de kurser som är

¹² http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=410&dok_id=GF02Ub73&rm=1991/92&bet=Ub73

¹³ Rapport 244, Skolverket, 2004

¹⁴ <http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0708&infotyp=15&skolform=21&id=12&extraId=0>

¹⁵ <http://www.skolverket.se/sb/d/740>

¹⁶ <http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0607&infotyp=15&skolform=21&id=12&extraId=0>

¹⁷ <http://www.skolverket.se/sb/d/740>

¹⁸ <http://www.skolverket.se/sb/d/449/a/7967;jsessionid=5DD2DBB7C4843EC83EBCFE776044F727>

¹⁹ http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=67&dok_id=GT11249&rm=2005/06&bet=249

yrkeskurser som skall APU förläggas. APU skall vara 15 veckor under tre år och varje vecka skall vara ca 24 timmar. Syftet med APU är att eleverna skall få fördjupade yrkeskunskaper, skapa kontakter och få känna på det yrket de utbildar sig till.

4. Syfte

Medieprogrammet kallas idag för både yrkes och studieförberedande, men är det verkligen det? Vad krävs egentligen av ett gymnasieprogram för att det skall förbereda ungdomar för arbetslivet. Kan man verkligen säga att en ung människa som inte har någon erfarenhet av ett arbete mer än i form av sommarjobb eller några veckors praktik är förberedd på ett arbete som den enda möjligheten till försörjning? Skolan är en trygg värld dit man alltid kan gå och där man har sin plats. Om man inte orkar gå en dag kanske man får skäll men man blir inte av med sin utbildningsplats. En missad deadline kan i vissa fall möjligtvis leda till ett lägre betyg men man riskerar inte att bli av med sin plats eller vara orsaken till att en massa pengar går förlorade. Ros-Marie Ahlgren menar att *”en lärare är en respekterad andre då det gäller att bedöma min inlärningsförmåga och bedöma mig som en skolelev men knappast när det gäller min förmåga att utöva ett visst yrke.”*²⁰

Kan då ett gymnasieprogram anses vara både studie och yrkesförberedande, räcker det att erbjuda stora valmöjligheter vad det gäller vilka kurser man skall läsa utöver de obligatoriska för att anpassa programmet åt det valda hållet? Har programmet vad som krävs för att ge eleverna möjlighet att känna på de krav som ett yrke har på den anställde. En annan aspekt är hurvida det finns möjligheter för eleverna att skaffa ett arbete inom mediesektorn direkt efter gymnasiet. Finns det ett underlag inom mediebranschen när det gäller arbeten i ett relativt litet land som Sverige? Det är dessa funderingarna som ligger till grund för vårt val av studie.

Syftet med vår studie är att undersöka var Medieprogrammets elever hamnar när de tagit studenten och se om vi utifrån det material vi får fram kan dra slutsatser om huruvida Medieprogrammet i själva verket borde omdefinieras till ett helt och hållet studieförberedande program eller om Lpf94s beskrivning av programmet är korrekt.

Vi kommer att försöka få en bild av hur det ser ut genom att studera några utvalda skolor i Halland där vi undersöker några utvalda årskurser från Medieprogrammet genom att ställa följande frågor:

- **Har elever, som tidigare läst Medieprogrammet, har kunnat skaffa sig ett arbete inom mediebranschen eller fortsatt sina studier?**
- **Utifrån ovan resonera kring huruvida Medieprogrammet bör betraktas som ett yrkesförberedande eller ett studieförberedande program eller som idag en kombination av båda?**

Utifrån denna undersökning hoppas vi kunna dra vissa slutsatser om hurvida Medieprogrammet förbereder elever för yrkeslivet inom mediebranschen. Har de kunnat hitta anställning inom någon del av arbetsmarknaden som arbetar med medier efter avslutat gymnasieutbildning eller har det krävts fortsatt utbildning på högre instanser för att komma in i branschen? Vi hoppas också få svar på vilka mediebaserade arbeten elever från Medieprogrammet har eller har haft, alltså synliggöra strömningar och tendenser bland före detta medieelever.²¹ Mediebranschen omfattas av många olika verksamheter och då är det

²⁰ Ahlgren, R-M & Hagström, T. (red). 1999

²¹ s.284. Essiasson, P. mfl. 2007

intressant att veta inom vilken av dessa flest elever hamnat. Dessutom hoppas vi få se om det kan finnas trender bland de elever som studerat vidare i vilka val eleverna gjort.

5. Disposition

Vår uppsats är upplagd på följande vis. Vi har valt att börja med att presentera Medieprogrammet för att sedan förklara APU – Arbetsplatsförlagd utbildning, detta för att ge nödvändig bakgrundsinformation för att få förståelse för undersökningen. Syftet förklarar våra tankar och tar upp vilka frågeställningar vi fokuserat på. När det gäller teori och tidigare forskning finns det ingen tydlig teoribildning att ta till däremot finns det en hel del tidigare forskning och vi kommer att redovisa en del av de undersökningar vi har kommit i kontakt med under den rubriken. Metoddelen beskriver kortfattat vad som är skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ undersökningsmetod och berättar mer ingående varför vi valt att arbeta med kvantitativ metod i vår undersökning. Vi berättar också hur vårt urval gått till och vilket bortfall vi har. Reliabilitet och validitet är viktiga begrepp som vi försöker förklara utifrån vårt arbete. Därefter kommer en redogörelse för de frågor vi ställt med en kort förklaring och analys av dessa. Slutligen har vi slutdiskussion där vi diskuterar kring de svar vi fått och drar slutsatser av dessa i förhållande till den tidigare forskning vi kommit i kontakt med. Allra sist finns vår slutsats där vi besvarar de frågor vi ställde i avsnittet om syftet.

6. Tidigare forskning

6.1 Drömmen om ett mediejobb

Att sluta gymnasiet är ett vägskepp och en start på en helt ny fas i en ung människas liv. Om man skall försöka förverkliga drömmar om framtiden eller bara det närmsta året är i båda fallen stora beslut som kan kännas oöverstigliga för stunden. "Övergången mellan utbildningssystemet till arbetslivet i vid bemärkelse är en av de viktigaste passagerna i en ung människas liv." ²² En del ungdomar har bestämt sig tidigt för vad de skall göra efter studenten. Det är dock inte ett beslut som enbart handlar om vad man som individ vill, utan det finns flera faktorer som kan påverka vilken väg livet tar en person. Redan vid valet till gymnasiet har en del ungdomar klart för sig vart hän de vill och att söka till ett Medieprogram kan för vissa vara ett steg framåt på en klart utstakad karriärväg.

6.2 Anpassning till arbetsmarknaden

I SCB's artikel "Inträdet på Arbetsmarknaden" läser vi att man gjort en enkätundersökning bland gymnasieelever som gått ut gymnasiet 2002/2003. Bland dem som gått ett yrkesinriktat program studerade en av fyra vidare medan sex av tio arbetade. Undersökningen visar att det varit svårt att få ett "adekvat" arbete i förhållande till vilken utbildning man läst, männen hade något lättare än kvinnorna att få fatt i ett arbete som låg i linje med deras gymnasieutbildning. Undersökningen visar att det är fler män än kvinnor som börjat arbeta direkt efter gymnasiet, kvinnorna studerade istället vidare i större utsträckning. En förklaring till det kan vara att killarna i högre utsträckning gick program med en tydligare yrkesprofil t ex Industri, Bygg eller Elprogram. Undersökningen visade också att många läst vidare i brist på arbete, i detta fall en av fyra. Man kunde inte här se att det fanns någon skillnad på om personen gått ett yrkes- eller ett studieförberedande program. ²³

I Ola Holmströms artikel läser vi om satsningen på det "livslånga lärandet" som var en av grundstommarna vid genomförandet av Lpf94, man menade att en av skolans viktigaste uppgifter var att "lära till att lära" ²⁴. Frågan är då hur skolan har hanterat förändringar på arbetsmarknaden och kunnat anpassa sig till dessa. När det gäller Medieprogrammet är det en högst relevant fundering eftersom mediebranschen är en bransch i ständig förändring med många olika ansikten. Ola Holmström ställer också frågan om de tidigare praktiska och tvååriga gymnasieprogrammen genom att bli treåriga och få flera obligatoriska kärnämnen blivit "de facto studieförberedande" ²⁵ Ola Holmström diskuterar också i sin artikel de praktiskt inriktade elevernas motvilja till teoretiska ämnen "Det finns således goda grunder för att påstå att det finns ett elevmotstånd mot de teoretiska studieinlagen på de yrkesförberedande gymnasieprogrammen" ²⁶. De relativt höga antagningspoängerna på Medieprogrammet har i många fall sållat bort de elever som väljer praktiska program för att undvika alltför mycket teori. Medieprogrammet har också visat sig vara attraktivt för studiemotiverade elever med bra betyg, som räknar med att läsa vidare efter studenten. ²⁷. Idag ser arbetsmarknaden inte ut som den gjort tidigare, då unga människor siktade på fasta jobb

²² Arnell Gustafsson, U. & Holmström, T (red.). 1999

²³ Sauli, S. 2006

²⁴ Holmström, O 2001

²⁵ ibid

²⁶ ibid

²⁷ http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GJ03184&rm=1995/96&bet=184

med anställningstrygghet. Idag är många arbeten projektbaserade och tidsbestämda, och att göra karriär inom ett yrke innebär inte längre att klättra på positionerna inom ett och samma företag utan kanske att skaffa sig ett nätverk genom att jobba på många olika arbetsplatser. Mediebranschen är ett typexempel på projektbaserade positioner där anställningstryggheten inte är det viktigaste längre.^{28 29}

6.3 APUs roll som brobyggare

APU:n är den delen i ett yrkesförberedande program där eleverna skall få testa den kunskap de får inom sina karaktärsämnen och känna på hur det kan vara att klara ett arbete inom området. De får möjlighet att bilda sig en uppfattning om vad yrket innebär samt möta vuxenvärlden och en arbetsplats. Ann-Christine Westerlin beskriver i sin D-uppsats APU:n som ” *ett instrument för gymnasieskolan att bygga broar till arbetsmarknaden.*” Hon skriver vidare att skolan inte bara har till uppgift att utbilda utan även förbereda unga människor för det kommande arbetslivet och att skolan har problem att hänga med i arbetsmarknadens utvecklingstakt. APU skall vara dörren där eleverna får en glimt av världen utanför skolans i mångt och mycket slutna värld.³⁰

6.4 Finns det några arbeten?

Hur det ser ut med arbetstillfällen inom mediebranschen är också en relevant fråga att ställa sig. De arbetstillfällen som finns inom mediebranschen i Sverige är relativt få även om de finns flera områden inom mediebranschen som kan vara aktuella för någon som gått ett medieprogram. Fotograf, journalist, informatör, filmarbetare är några exempel på områden som Medieprogrammet förbereder till. Även arbeten som till exempel webbredaktör eller marknadsförare på ett mindre företag kan vara aktuella. Just inom den privata sektorn och de små företagen kan det finnas möjlighet för dessa elever att få arbete efter avslutat gymnasium.

Den geografiska fokuseringen av arbetstillfällen inom mediesektorn påverkar också hur många och vilka som har möjlighet att få ett mediejobb:

”Knappt 70 procent av mediebranschen är lokaliserad till de tre storstadsområdena”³¹

De som bor i eller på pendlingsavstånd till Malmö, Göteborg eller Stockholm har med andra ord helt andra förutsättningar än de som bor i mindre städer, i norra delen av landet eller på landsbygden.

Trots att det sägs att arbetsmarknaden inom mediebranschen är på uppgång visar LO´s rapport ”*Vägen in i arbetslivet*” att Medieprogrammet har den näst sämsta förutsättningen efter Estetprogrammet att utbilda eleverna till ett arbete. Enligt rapporten är det endast 18% av de som gått Medieprogrammet som hade arbete inom ”*rätt sektor*”³² Det ser dock ljusare ut för båda programmen än det gjorde 2004, men den teorin som läggs fram som orsak till detta är att de elever som gått Estetprogrammet eller Medieprogrammet insett att de inte har stora

²⁸ http://www.sjf.se/pls/portal/docs/PAGE/ARKIV_FILER/VIKARIE/FAKTA.PDF

²⁹ http://www2.unt.se/article/1,1786,MC=3-AV_ID=671287,00.html?from=latestnav

³⁰ Malmö högskola, 2006

³¹ Arbetsmarknadsstyrelsen, 2001

³² LO, 2006

möjligheter att få ett jobb inom sin bransch och därför sökt sig någon annanstans. Enligt AMS undersökning *Medie- och reklambranschen - E-handel och logistik i Sverige* från 2000 krävs det mer än en gymnasieutbildning för att vara kvalificerad för ett arbete inom mediebranschen:

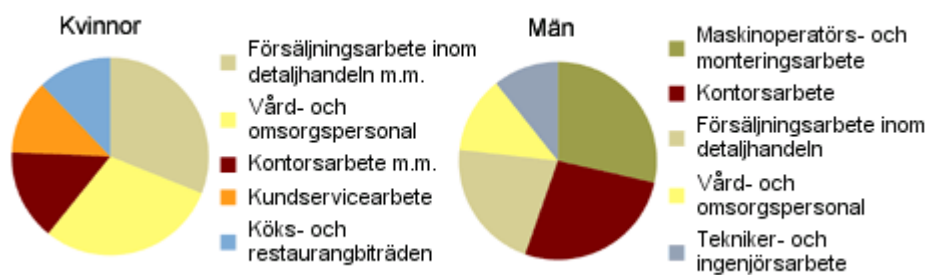
*”Det krävs vanligtvis en utbildning inom högskolan eller en utbildning på någon av de välrenommerade folkhögskolorna för att man ska vara riktigt konkurrenskraftig på mediemarknaden. Branschföreträdarna anger samstämmigt att medieprogrammet inom gymnasieskolan inte är någon egentlig rekryteringsbas eftersom det ligger på en för låg kunskapsnivå, en information som på ett bättre sätt borde nå elever som siktar på ett framtida arbete inom media.”*³³

I denna undersökning kan man tydligt läsa att Medieprogrammet inte har den nivå som krävs för ett arbete inom mediebranschen och ger oss på ett sätt svaret på de frågor vi ställer i denna undersökning. Det man måste tänka på är att undersökningen kom under en tidsperiod då IT och mediebranschen arbetade på högvarv och att det kan ha påverkat innehåll och slutsats. Vi tror dock att det i så fall borde vara högre krav på kompetens numer eftersom det finns färre arbetstillfällen och haussen inom branscherna har avtagit.

På www.utbildningsinfo.se läser vi att det är svårt att få arbete efter Medieprogrammet utan vidareutbildning: *”Men även efter dessa vidareutbildningar efter gymnasiet kan det vara svårt att hitta ett arbete. Anledningen är att många genomgår medieutbildningar och konkurrensen om jobben är hård. Det råder ofta en hög arbetslöshet inom medieyrken.”*³⁴

På samma sida hittar vi också information från SCB om vart medieelever tagit vägen efter avslutad gymnasieutbildning. Statistiken visar en tydlig bild av att det inte är det lättaste att få ett arbete som är överensstämmande med utbildningens innehåll.³⁵

De vanligaste yrkesområdena tre år efter avslutade gymnasiestudier på MP

Källa: SCB³⁶

På samma sida hittar vi också statistik när det gäller hur många som går vidare till högre studier efter Medieprogrammet och där ser vi att det är fler som arbetar än som studerar. En

³³ Arbetsmarknadsstyrelsen, 2001

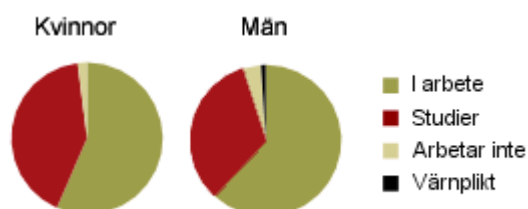
³⁴ <http://www.utbildningsinfo.se/sb/d/195/a/399#paragraphAnchor6>

³⁵ <http://www.utbildningsinfo.se/sb/d/195/a/399#paragraphAnchor6>

³⁶ <http://www.utbildningsinfo.se/sb/d/195/a/399#paragraphAnchor6>

något högre andel kvinnor studerar än män och det är en ganska liten del som varken arbetar, studerar eller gör värnplikten:

Vad gör eleverna efter programmet?

Källa: SCB ³⁷

Skolverket har också gjort en undersökning där de har tittat på hur många procent av Medieprogrammets elever som gått vidare till högskolan inom tre år efter avslutade gymnasiestudier. Från läsåret 94/95 till läsåret 01/02. Efter läsåret 94/95 var det ca 27% som gick vidare, lägst procent var läsåret 97/98 då 23,8% studerade vidare inom tre år och 01/02 var det 30%.³⁸

³⁷ <http://www.utbildningsinfo.se/sb/d/195/a/399#paragraphAnchor6>

³⁸ Skolverket, 2005/06

7. Metod & tillvägagångssätt

7.1 Kvalitativ och kvantitativ metod

För att göra undersökningar om världen omkring oss krävs det att forskare använder sig av datainsamlingsverktyg som hjälpmedel. En forskare måste bestämma sig för angreppssätt och datainsamlings metod. Det finns två övergripande datainsamlingsmetoder, kvantitativ och kvalitativ metod. Ingen av metoderna är heltäckande och den metod man väljer bestäms av undersökningens syfte och hur väl metoderna mäter det som man vill mäta. För att välja den metod som bäst passar undersökningsområdet måste man känna till skillnaderna mellan dessa olika verktyg och därefter välja den metod som är mest lämplig för att belysa det område som ska undersökas.

I en kvalitativ metod ska en forskare ta mer hänsyn till erfarenheter, känslor och åsikter eftersom metodens främsta syfte är förståelse. Dessa undersökningar är mer djupgående än när det gäller kvantitativ metod och lägger stor vikt vid det unika i det som ska undersökas. Det centrala i metoden är hur människor upplever sin värld. Detta undersöks oftast med hjälp av intervjuer där det råder ett jag – du förhållande. Metoden ska undersöka komplexa förhållanden och ge en djupare förståelse av det man undersöker. Kvalitativa metoder möjliggör en mer intim och verklig kontakt med undersökningskällan som kan ge upphov till det oväntade. I en kvalitativ metod är det, till skillnad från den kvantitativa metoden, kvaliteten av materialet som är viktigare än mängden material. När man använder kvalitativ metod, t ex samtalsintervjuundersökningar handlar det om en mycket mindre population än vad som krävs för en kvantitativ undersökning. Man behöver inte kvantifiera sitt resultat utan kan ägna sig åt att få ut så mycket information som möjligt av de intervjuer man gör. Den här personliga kontakten och närheten ger, i motsats till den kvantitativa metoden, forskaren en chans att ställa fördjupningsfrågor. Det är också så att dessa intervjuer har potentialen att framkalla och registrera det oväntade. Samtalsintervjuundersökningar ger goda möjligheter att registrera svar som är oväntade.³⁹

Holme och Solvang menar dock att det inte finns några klara och tydliga skillnader mellan kvalitativa och kvantitativa metoder, i båda fallen är man ute efter att få förståelse och kunskap när det gäller ett sammanhang eller fenomen: *”En forskare inriktar sig inte på att generalisera informationen, utan istället samlas information för att få en djupare förståelse för att beskriva helheten av ett sammanhang.”*⁴⁰

En kvantitativ undersökning handlar om att samla och mäta material. Som en forskare står man utanför det man vill iakttä och använder sig till exempel av en enkätundersökning för att samla in ett så stort antal svar som möjligt. En kvantitativ undersökning måste vara väl förberedd och tydlig strukturerad från början eftersom det inte finns något utrymme för ändringar under processen. Det är till exempel för sent att göra ändringar i en enkät när den redan har skickats ut till ett stort antal människor. Kvantitativ metod kan beskrivas som frågeundersökningar där ett antal förbestämda frågor ställs till en, så stor grupp människor som möjligt. Det är viktigt att frågorna är välformulerade och lätta att förstå, både för att den som svarar på frågorna skall kunna göra det på ett trovärdigt och ärligt sätt, men också så att svaren på frågorna får fram den information forskaren är ute efter. I en enkätundersökning är det forskaren som bestämmer vilka frågor som ställs – om fel eller inkorrekta frågor ställs

³⁹ s 283 Essiasson mfl, 2007

⁴⁰ Holme, Solvang, 1997

kommer inte resultaten av dessa svar ha någon validitet och som konsekvens kan de inte tolkas och analyseras med tanke på forsknings syfte.

På grund av distansen mellan forskaren och den undersökte finns det ingen möjlighet att komma med fördjupnings eller uppföljningsfrågor. Undersökningen måste vara väl och korrekt planerad redan från början för att få fram precis den information man är ute efter. Den distans som skapas av den kvantitativa metoden för med sig vissa nackdelar till exempel att den samlade informationen kan bli av en för allmän karaktär och detta innebär att krav ställs på forskaren att undersöka det som är relevant för undersökningen. Metoden ställer stora krav på utredaren eftersom den som gör undersökningen sätter ramar för vad är relevant att undersöka med hjälp av sitt frågeformulär.⁴¹

En forskare som har inriktat sig på att använda kvantitativa metoder ,ska samla in mätbara fakta och data. Dessa kan sedan undersökas med hjälp av vetenskapliga tekniker som kan ge kvantifierbara resultat där forskaren har möjligheten att dra generaliserbara slutsatser. Forskaren riktar in sig på på en bredd front istället för att gå på djupet. För en beskrivning av metoden kan man utgå från själva betydelsen av ordet kvantitativ – i kvantitativ metod är det kvantiteten av ett förbestämd och väl definierat fenomen med mätbara egenskaper som är av vikt.

Enligt Holme och Solvang består mycket av dagens forsknings- och utredningsarbete av kvantitativa undersökningar.⁴² En fördel med den kvantitativa metoden är att man på förhand kan skapa hypoteser och påståenden och sedan konstruera olika typer av experiment, t ex enkätundersökningar, för att sedan antingen verifiera eller falsifiera den hypotesen man har formulerat. Från stora mängder materiel kan forskare tolka tendenser och sannolikheter för att sedan dra slutsatser som kan belysa eller ge svar på de frågor man vill undersöka. Detta kan sedan ge en större bild av en företeelse under en viss tidsperiod

⁴¹ Holme, Solvang, 1997

⁴² Jacobsen, D.I. 2000

8. Urval & Tillvägagångssätt

Vår avsikt var att undersöka före detta elever från Medieprogram på tre skolor i Halland, en i Halmstad, en i Falkenberg och två i Varberg. Sturegymnasiet och Falkenbergsgymnasiet är i kommunal regi, när det gäller den tredje skolan handlar det egentligen om två skolor som i Varbergs kommun samarbetat kring Medieprogrammet. Ljud och Bildskolan som är en friskola har haft Medieprogrammet s karaktärsämnen på entreprenad från kommunen, medan Peder Skrivaresskola som är den kommunala gymnasieskolan haft hand om huvudmannskapet och kärnämnen.

Vi valde elever från tre skolor i Halland och från tre olika årgångar. För att öka validiteten av det vi undersökt ville vi inte begränsa oss till elever från ett och samma år. Istället bestämde vi oss för att sprida de elever vi skulle undersöka till tre olika startår, dvs elever som påbörjade sina studier 1997, 2000 och 2003. Detta gav oss en längre tidsperiod att arbeta med där eventuella upp- och nedgångar i landets ekonomi och arbetsmarknaden skulle jämnas ut och ge en mer representativ bild. Vi gjorde vårt urval med utgångspunkt från hur konjunkturen såg ut under den period dessa elever började på gymnasiet och hur arbetsmarknaden generellt såg ut. Vi valde dessa år eftersom vi ansåg att vi kunde få en bra bild genom att välja årskullar som börjat på gymnasiet under högkonjunkturen när det fanns gott om jobb inom mediebranschen, tre år senare när IT-bubblan sprack samt under 2000-talet när samhället hämtat sig och hittat nya vägar.^{43 44}

En anledning till att vi ville nå såpass många elever var osäkerheten om hur många skulle svara på vår enkät. För att vår undersökning inte skulle lida av låg reliabilitet samt för att vi skulle kunna använda resultaten att dra rimliga och betydelsefulla slutsatser från, upplevde vi att undersökningen behövde generera så många svar som möjligt, men eftersom vi inte var ute efter att ge en generaliserande bild av vart Medieprogrammets elever i Sverige eller ens i Halland tar vägen utan enbart för att kunna se strömningar och tendenser har antalet svarande inte lika stor betydelse för slutresultatet som om vi velat generalisera och få en helhetsbild med hela landet som underlag. Sammanlagt tog vi kontakt med 303 före detta elever. 91 av dessa elever hade studerat i Varberg, 118 i Halmstad och 94 i Falkenberg. Det totala antalet elever som svarade var 133 stycken vilket ger oss en svarsfrekvens på totalt 43,8%

8.1 Tillvägagångssätt

Vi avsåg att undersöka vart före detta medieelever tar vägen efter gymnasiet för att kunna dra slutsatser kring hurvida Medieprogrammet är ett yrkesförberedande, studieförberedande eller som det är idag båda delarna. Vi valde att arbeta med kvantitativ metod eftersom vi ansåg att vi med denna metod kunde samla de data vi behövde för att kunna diskutera, analysera och dra slutsatser kring frågan om Medieprogrammets definition. För att få ett underlag att kvantifiera ställde vi 15 frågor som förutom grunddata rörde arbete efter gymnasiet, fortsatta studier med mera.⁴⁵ Med tanke på eventuella problem angående validitet av det vi vill undersöka behövde vi ett så stort antal svar som möjligt. Om svarsfrekvensen inte var tillräcklig kunde insamlingsdatan lätt ifrågasättas på grund av den påverkan som varje individuellt svar skulle kunna ha på resultatet. Med ett större antal svar minskar varje individs

⁴³ Carlsson, J, IT-bubblan och dess påverkan på IT-branschen

⁴⁴ http://www.chamber.se/files/HKT_PDF/hkt0305.pdf

⁴⁵ Bilaga 1

enskilda påverkan på det slutgiltiga resultatet. Den metod vi valde var att genomföra en enkätundersökning som eleverna svarade på genom en webbenkät eller i vissa fall via direkt telefonkontakt. När vi hade bestämt oss för att kontakta före detta medieelever anade vi att det största problemet skulle vara av en ren praktiskt natur – nämligen att det inte alls var säkert att dessa elever bodde kvar på angiven adress eller att angivet telefonnummer eller email längre stämde. Det var också högst troligt att ju längre tillbaka tidsmässigt vi letade desto större var chansen att deras personliga kontaktinformation inte skulle stämma.

För att generera ett högt antal svar valde vi att publicera vår enkät via ett surveyprogram på Internet, vår förförståelse⁴⁶ sa oss att detta är en grupp unga människor med hög datorvana och som tillbringar en hel del tid vid datorn. Vi trodde att den digitala enkäten skulle minska motståndet mot att svara och ge oss en ökad svarsfrekvens. Vår tanke från början var att kontakta så många som möjligt av de elever som ingick i urvalspopulationen via email. Detta för att vi trodde att vi skulle få en högre och snabbare svarsfrekvens genom denna metod. En länk till webbenkäten fanns med i emailen och det skulle vara lätt och smidigt att följa länken för att omedelbart svara på enkäten. Slutresultaten har visat att vårt resonemang var korrekt då vi fick bra respons från elever från Ljud och Bildskolan/Peder Skrivaresskola, vilket var den skolan där vi hade tillgång till flesta emailadresser.

Första kontakt med Sturegymnasieskola skedde via telefon, tyvärr fick vi ett Excelark av dem där kontaktinformationen till de före detta eleverna endast bestod av en adress. Det enda sättet att kontakta dessa elever på var då att skicka brev till angiven adress – ett väldigt tidskrävande arbete och dessutom hade vi ingen kontroll över om adresserna var aktuella eller ej. På ett tidigt stadium i vårt arbete fick vi veta att Falkenbergsgymnasieskola inte hade sparat elevernas emailadresser men att telefonnummer fanns och därför kunde vi inte kontakta deras elever på det sättet vi hade hoppats. Eftersom email inte kunde användas kvarstod två andra sätt att kontakta deras elever – vanlig post eller personlig kontakt via telefonen. Vi bestämde oss för att ringa till eleverna. Som kontaktmetod hade den sina för- och nackdelar. Nackdelen var den tid det tog. Eftersom de flesta vi ville nå inte var hemma under dagen och vi arbetar heltid blev det många ringda samtal på kvällen och helger. Fördelen var att även om eleven inte längre bodde på angiven adress fanns det oftast en person (föräldrar) som kunde ge oss ett aktuellt telefonnummer att ringa. En annan fördel var att vi fick svar på alla frågor genom direktkontakt - de som själv svarade på enkäten kunde, om de ville, hoppa över vissa frågor.

8.2 Bortfall

Vi räknade med att få ett visst bortfall bland våra respondenter på grund av olika orsaker.⁴⁷ Framförallt när det gäller de som började 1997 antog vi att många hade flyttat på sig och skulle vara svårare att få kontakt med, skaffat familj och helt enkelt befinna sig på en annan plats i livet då gymnasietiden känns mer avlägsen, samt i vissa fall bytt efternamn i samband med eventuella giftermål vilket skulle göra det svårare för oss att leta upp personen i fråga.

Bortfallet borde dock inte överskrida 35 procent, av den totala populationen av respondenter, vilket enligt Metodpraktikan kan anses normalt, med andra ord borde vi få ett underlag bestående av svar från i sämsta fall 196 stycken av våra respondenter för att kunna dra någon slags generell slutsats.⁴⁸ Eftersom vi inte varit ute efter att hitta en generaliserande bild i stort

⁴⁶ s.183 Gilje, Grimmen 1995

⁴⁷ S. 210 P.Essiasson mfl 2007

⁴⁸ ibid

tror vi att det även med ett mindre underlag varit möjligt att dra vissa slutsatser från det material vi fått in. Vi stötte också på en kategori bortfall vi inte räknat med då vi blev kontaktade av en mamma till en före detta Medieprogramms elev som var mycket upprörd över att vi skickat brev till hennes sedan två år tillbaka avlidne son. Eftersom de kontaktuppgifter vi fått från skolorna inte varit uppdaterade från något befolkningsregister, vet vi inte om det finns fler bland de namn vi fått som ej längre är i livet.

När vi tittar på de svar vi fått in är ca 25 % av svaren från Sturegymnasiet som kontaktades enbart via brev med länk till webbenkäten. Flest svar ca 60 % har vi fått från Ljud och Bildskolan/Peder Skriavaresskola, detta tror vi beror på att emailadresserna gått direkt till respondenten, i de fall vi kontaktat eleverna via telefonnummer från klasslistorna har vi varit tvungna att passera flera steg för att slutligen nå fram till den person som skulle svara på enkätfrågorna.

När det gäller det interna bortfallet det vill säga det bortfall som sker i samband med att en person svarar på frågorna är det minst när det gäller de som intervjuats via telefon eftersom de fått frågorna ställda till sig av en annan person. Detta har väsentligt minskat möjligheten att hoppa över en fråga. När det gäller de som svarat via vår webbenkät finns det ett bortfall där respondenterna har hoppat över någon eller några frågor. Det kan vara av flera orsaker, till exempel kan de tycka att frågan är svår att svara på, ointressant eller tar för lång tid.

Av den totala populationen på 303 elever vi tog kontakt med, antingen via email, telefonkontakt eller vanlig post var det 133 som valde att svara på vår enkät. Detta betyder att 170 elever eller 56,1 % valde att inte delta och 43,8 % eller 133 elever deltog i undersökningen. Svarsfrekvensen var högst från Varberg där 55 av 91 elever, eller 60 % valde att delta. Från Falkenberg svarade 48 av 94 elever, eller 51 %. Lägst svarsfrekvensen fick vi från Halmstad där 30 av 118, eller 25 % av de före detta eleverna svarade på enkäten.

9. Reliabilitet – validitet

För att en undersökning skall ge ett resultat som kan anses vetenskapligt och överhuvudtaget vara intressant i sammanhanget krävs att man uppfyller vissa grundläggande kriterier. Det handlar om reliabilitet och validitet.

Reliabilitet handlar om hurvida själva undersökningen är tillförlitlig. Har den gått till på ett sätt som gör att vi kan tro på det resultat vi fått in. För att få ett tillförlitligt resultat och hög reliabilitet krävs det att vi har frågat rätt personer och fått svar av dessa. Vårt urval har bestått av före detta medieelever från tre olika gymnasieskolor i Halland och det är just dessa skolor vi valt att undersöka och det är Medieprogrammet som är vårt primära intresse i denna undersökning. Problemet med bortfall bland respondenterna är vanligt vid denna typ av undersökningar. Det är en känd svårighet att få människor att svara på undersökningar av olika anledningar, att få undersökningen att kännas angelägen för dem som skall svara är inte det lättaste även om den är mycket angelägen för oss som undersöker. Vi försökte underlätta och ta ner beslutsinvolveringsnivån genom att använda ett surveyprogram där respondenterna genom att klicka på en länk enkelt kunde ta sig in till undersökningen. Tyvärr visade det sig att vi på grund av detta inte kunde korstabulera våra frågor för att få fram variabler där vi kunnat se tendenser vad avser kön, startår eller vilken skola respondenten gått på. Vi valde också att göra undersökningen relativt kortfattad för att inte tappa svarande halvvägs in i enkäten. För att öka reliabiliteten kompletterade vi webbenkäten med telefonsamtal i de fall vi

inte fick svar. När det gäller respondenter från Sturegymnasiet stötte vi på ett problem då vi inte hade tillgång till varken telefonnummer eller mailadresser, och bland dessa respondenter blev tyvärr reliabiliteten låg på grund av alldeles för låg svarsfrekvens. När det gäller pålitligheten bland de svar vi fått in måste vi anta att vi fått sanningsenliga svar, de vi har haft telefonkontakt med tror vi har svarat mer sanningsenligt eftersom de har fått frågor i direkt kommunikation med en annan person och vi tror oss veta att det är svårare att inte vara helt ärlig när man pratar med någon som hör tonläge, tankepauser eller dylikt. Trots att vi inte fått svar från mer än ca 22 % av respondenterna från Sturegymnasiet och 36 % av respondenterna från Falkenbergsgymnasiet anser vi att vi ändå kan dra relevanta slutsatser på grund av det totala antalet svarande, eftersom vi inte undersöker skillnader eller likheter mellan de undersökta skolorna.

Validitet handlar om hurvida resultatet av en undersökning är trovärdigt, är våra slutsatser trovärdiga. Enligt Essiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud kan begreppet validitet sammanfattas av begreppsvaliditet och resultatvaliditet. Begreppsvaliditet definieras som en frånvaro av systematiska fel såväl som en överensstämmelse mellan teoretisk definition och operationell indikator. *”validitetsproblem ökar med avståndet mellan teoretiska definitionen och den operationella indikator.”*⁴⁹ Det vill säga mäter vi det vi vill mäta, ger våra enkätfrågor oss svar på det vi är ute efter att ta reda på, om inte kan det bero på att vi helt enkelt inte har ställt rätt frågor. För att en undersökning skall ha hög validitet krävs att man även uppfyller reliabilitets aspekt eftersom det hänger ihop; om man ställer rätt frågor till rätt personer och får svar på dessa frågor av tillräckligt många kan man anse att både reliabiliteten och validiteten är tillräckligt hög för att kunna dra relevanta slutsatser. I vår enkät ställde vi enkla, icke abstrakta frågor angående till exempel elevernas nuvarande och tidigare arbeten. Frågorna handlade inte om en personlig uppfattning eller en tolkning av omtvistade eller komplicerade begrepp utan konstruerades så att våra operationella indikatorer var pålitliga och därefter svårare att ifrågasätta – det vi mätte var relevant för undersökningen. Vi har också lagt oss vinn om att använda ett enkelt och tydligt språk i våra frågor för att undvika missförstånd och ifrågasättande om vad som egentligen efterfrågas. Ju högre abstraktionsnivå man har i sina frågor desto svårare blir det att översätta teoretiska begrepp till pålitliga operationella indikatorer.

*”Hög abstraktionsnivå innebär dock att översättningen till operationella indikatorer blir särskilt problematisk.”*⁵⁰

Begreppet resultatvaliditet handlar om trovärdighet när det gäller om vi mätt det vi avser att mäta. Svårigheten med denna typ av undersökningar kan vara att just hålla sig till de frågor som ger rätt underlag för en analys inom det undersökta området.

9.1 Etik

Enligt Codex, en webbplats som drivs av Vetenskapsrådet i samarbete med Centrum för Bioetik vid Uppsala universitet och Karolinska Institutet, ska uppgifter om uppgiftslämnare eller försökspersoner hanteras varsamt. En forskare bör informera de som skall undersökas om hur uppgifterna kommer att skyddas och förvaras samt ge dem som så önskar konfidentialitet och garantera anonymitet.⁵¹

⁴⁹ s65. Essiasson mfl, 2007

⁵⁰ s66. Essiasson mfl, 2007

⁵¹ <http://www.codex.vr.se/sh/anonymitet.html>

När forskning involverar människor skall de, med få undantag, informeras om forskningen och sin medverkan och fritt kunna välja om de vill medverka eller inte.⁵²

Lag (2003:460)⁵³, som handlar om etikprövning av forskning som rör människor, har som en grundregel att forskning endast ska genomföras då de personer som ingår i forskningen har gett sitt samtycke till den forskning som rör dem. Forskningspersoner ska i förväg ha fått information om forskningen för att deras deltagande ska gälla som ett samtycke. Eftersom vi var tvungen att kontakta de eleverna om deltog i vår enkät på olika sätt (telefon, email, vanlig post) var det viktigt att alla blev informerad på ett sätt och med ett språk som de lätt kunde förstå. Detta för att ge försökspersonerna relevant och korrekt information så att de kunde bestämma om de ville eller inte ville delta i undersökningen. Huvudprincipen är att informationen bör innehålla allt som rimligtvis kan tänkas påverka försökspersonens ställningstagande när det gäller ett deltagande i en undersökning.⁵⁴ Alla elever som deltog i vår enkätundersökning fick information om enkätens syfte och deltog på en frivillig basis.

Etik handlar om att bygga upp, stimulera och hålla en medvetenhet vid liv samt en diskussion om hur man bör handla och agera. Även om vissa frågor som rör etik måste regleras formellt handlar etik inte om lagar och regler.⁵⁵

Av etiska skäl redovisar vi inte elevernas namn i vårt arbete. Alla de elever vi har kontaktat i vår studie har fått en försäkran om att deras namn eller adress inte skulle publiceras i vår undersökning och att den enda datainsamling som skulle ske var genom svaren av de frågor som fanns på enkäten. Sturegymnasieskolan krävde ett muntligt löfte om att deras elevers namn inte skulle användas i något kommersiellt syfte, vilket vi naturligtvis inte hade några problem att tillmötesgå. Vi var också av den uppfattningen att avsaknaden av namn- och adresser inte negativt påverkat vår undersökning. Det faktum att elevernas namn inte finns med har ingen betydelse för vårt arbete och dess vetenskapliga hållbarhet eller validitet. När forskning involverar människor skall de, med få undantag, informeras om forskningen och sin medverkan och fritt kunna välja om de vill medverka eller inte.⁵⁶ En annan anledning är att vi inte vill löpa risken att bryta mot personuppgiftslagen (PUL) genom att upprätta ett personregister.⁵⁷

Alla elever som vi kontaktade i samband med vår undersökning har också fått en försäkran om att deras personuppgifter och deras svar på enkätens frågor inte kommer att användas i annat syfte än för denna undersökning.

9.2 Vad hade vi velat göra annorlunda?

I efterhand kan vi se att det finns en hel del vi skulle ha önskat att vi gjort annorlunda. En sak vi har insett är att valet av en kvantitativ metod med enkätfrågor låser oss mycket eftersom vi

⁵² <http://www.codex.vr.se/oversikter/manniskor/samtycke.html>

⁵³ <http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/20030460.HTM>

⁵⁴ <http://www.codex.vr.se/oversikter/manniskor/samtycke.html>

⁵⁵ <http://www.vr.se/huvudmeny/forskningsetik.4.3840dc7d108b8d5ad5280004294.html>

⁵⁶ <http://www.codex.vr.se/oversikter/manniskor/samtycke.html>

⁵⁷ <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1998:204> SFS 1998:204

inte kan gå in och ändra frågorna under tiden. Vi har insett att frågorna lett till följdfrågor som vi inte riktigt visste att vi skulle vilja ställa när vi konstruerade frågeformuläret. Vi skulle också velat haft mer tid så att vi kunnat telefonintervjuat alla våra respondenter. Vi tror att vi fått en högre andel svar och även minskat det interna bortfallet betydligt.⁵⁸ Det hade också gett oss möjligheten att korstabulera våra frågor så att vi kunnat få fram variabler där vi kunnat jämföra kvinnor och män, startåren och skolorna. Detta kunde vi nu inte göra eftersom svaren från vår webbenkät inte gav oss den informationen. Vi har inte kunnat utföra vår enkätundersökning på det sätt vi hade planerat men vi lyckades ändå hålla oss till den tidsram vi hade planerat och på något av dessa sätt har vi fått kontakt med tillräckligt många ur vår urvalspopulation för att kunna dra slutsatser. Vi hade naturligtvis önskat att vi fått en högre andel svar, men eftersom vi inte vill ge en generaliserande bild anser vi att vi ändå kan dra slutsatser från det underlag vi fått.

Om vi fått möjlighet att fortsätta med våra undersökningar inom detta område skulle vi tycka att det vore intressant att titta närmare på vad det egentligen är som är det avgörande för att någon skall få arbete inom mediebranschen. Hur hänger kompetens, geografisk placering, kontakter och framåtanda ihop.

⁵⁸ s. 265 Essiasson mlf. 2007

10. Resultat

Vi tror att materialet hade sett annorlunda ut om vi undersökt Stockholm eller någon av de andra storstäderna i landet eftersom förutsättningarna för att få arbete ser annorlunda ut där. När det handlar om rena medieföretag har många valt att placera sig i Stockholm vilket naturligtvis påverkar möjligheten till relevanta APU-platser så väl som eventuella arbeten efter studenten. Detta innebär att vi inte kunnat generalisera kring vart före detta Medieprogramselever i allmänhet tar vägen efter gymnasiet utan endast se tendenser till vart elever från just dessa skolor och årgångar tagit vägen. Vi har nedan valt ut några frågor från vår enkät som vi anser vara särskilt intressanta att analysera.

10.1 Elevundersökning

Före detta medieelever från tre skolor, Falkenbergsgymnasieskola, Ljud och Bildskolan/Peder Skrivaresskola och Sturegymnasiet ingick i vår undersökning. Vårt undersökningsunderlag från dessa skolor, bestod av elever som påbörjade sina studier 1997, 2000 och 2003. Totalt antal svar var 133 stycken. Enkäten delade vi in i tre områden; grunddata, fortsatta studier och arbete.

10.2 Problem med enkäten

Den största bristen med enkäten beror på dess tekniska konstruktion. När vi granskar resultaten av undersökningen ser vi att många elever har valt att inte svara på vissa frågor. De frågor där det finns ett högre bortfall är frågor där eleverna behövde skriva en text för att besvara frågan, till exempel fråga elva där ville vi att eleverna skulle specificera vad de arbetar med. Samma mönster kännetecknar alla frågor där en fritext krävdes. Vi var från början medvetna om att detta kunde vara fallet och försökt att formulera de flesta frågorna på ett sätt så att eleverna kunde svara genom att bocka för ett svarsalternativ. Det finns olika tekniska sätt för oss att undersöka om ett textfält har fyllts i eller om respondenten missat eller hoppat över de frågorna, detta skulle dock inte ha spelat någon roll vad gäller om vi fått korrekta/betydelsefulla svar eftersom vilken text eller vilka tecken som helst skulle kvalificera sig som ett ifyllt textfält.

10.3 Grunddata

I fråga ett (1) frågar vi om vilket år respondenten påbörjat sina gymnasiestudier.

2. Startår	Antal	Procent
1997	32	24,1
2000	49	36,8
2003	52	39,2
Summa	133	100

När vi valde att undersöka just dessa elever anade vi att tidsaspekten skulle spela en avgörande roll i hur många svar vi fick från respektive grupp. Vi har fått flest svar från startåret 2003 vilket stämmer väl överens med de tankar vi har haft om att avståndet från gymnasietiden minskar intresset för att svara på enkät och att en ökad svårighet att få tag i personerna på ett praktiskt plan.

Från fråga ett fick vi veta att bland dem som svarat var det 32 elever som hade påbörjat sina mediestudier år 1997, 49 elever år 2000 och resterande 52 elever år 2003.

I fråga två (2) var vi intresserade av att veta vilket kön eleven har. Detta gjorde vi trots att vi inte haft för avsikt att analysera data utifrån ett könsperspektiv. Eftersom det är övervägande delen kvinnor som läser ett Medieprogram tycker vi ändå att det är intressant att se om de slutsatser vi dra kan kopplas till ett könsperspektiv även om vi inte korrelerat våra frågor så att vi kan få en bild av hur många kvinnor som till exempel studerat vidare. Även i vår undersökning ser vi att det är övervägande delen kvinnor som har svarat vilket till viss del kan förklaras av att det är fler kvinnor generellt som läser Medieprogrammet.

2. Kön	Antal	Procent
Man	54	40,6
Kvinna	79	59,4
Summa	133	100

54 män och 79 kvinnor svarade på enkäten. Procentuellt sett betyder det att kvinnor stod för 59,4 % av dessa 133 elever och att män för det återstående 40,6 %.

Fråga tre (3) handlar om vilken skola de svarande kommer från. Eftersom vår undersökning handlar om elever från Halland valde vi tre skolor som har haft Medieprogrammet en längre tid: Sturegymnasiet i Halmstad, Falkenbergsgymnasieskola i Falkenberg och Ljud och Bildskolan/Peder Skrivares skola i Varberg.

3. Skola	Antal	Procent
PS/LBS	55	42,2
Falkenbergsgymnasium	48	36,1
Sturegymnasiet	30	24,7
Summa	133	100

Flest svar fick vi från Varbergsskolorna – Ljud och Bildskolan/Peder Skrivareskola, över 42 % av respondenterna svarar att de gått på det Medieprogram som finns där. På andra plats kommer eleverna från Falkenbergsgymnasieskola där 48 elever eller 36 % svarade på enkäten. Minst svar fick vi från Sturegymnasiet i Halmstad vilket inte gjorde oss förvånade utan stämde väl överens med de tankar vi hade när vi började med vår undersökning.

10.4 Fortsatta studier

Frågorna fyra, fem, sex, sju, åtta och nio (4 –9) hör alla till rubriken ”Fortsatta studier” och handlar om elevens fortsatta studier efter avslutad gymnasieskola. I enkäten förklarar vi att fortsatta studier kan handla om både färdiga och pågående studier. Om eleven inte har läste vidare efter avslutad gymnasieskola svarar inte respondenten på dessa frågor utan går till fråga 10.

I fråga fyra (4) undrar vi om respondenten har studerat vidare efter gymnasiet. Fortsatta studier betecknas som antingen färdiga eller pågående studier.

4. Studerar du eller har du studerat vidare efter gymnasiet?	Antal	Procent
Ja	72	55,8
Nej, om nej hoppa till fråga 10	57	44,2
Summa	129	100

Resultatet av svaren från fråga fyra visar att 72 elever svarade att de läser eller hade läste vidare efter avslutad gymnasieskola. Siffrorna här kan se lite märkliga ut eftersom vi borde ha fått 133 svar – alltså 100 %. Anledningen till differensen antar vi är att några av våra respondenter valt att inte svara på denna fråga. Bortfallet blev här därför 0,96 %.

Fråga **fem** (5) handlar om vilken typ av fortsatt utbildning som är vanligast i vår undersökningsgrupp, vi har i efterhand insett att kategorin Komvux mycket väl kunde ha funnits med som alternativ eftersom vi fått en hel del respons som pekar åt det hållet. Vi valde att inte ha med det som alternativ eftersom det inte hade förändrat våra slutsatser i just denna undersökning.

5. Om ja....vilken typ av utbildning? Kryssa i flera alternativ vid behov.	Antal	Procent
Högskola/Universitet	33	45,8
KY-utbildning	15	20,8
Folkhögskola	9	12,5
Övrigt	15	20,8
Summa	72	100

Resultatet visar att det är vanligast, med 33 elever eller 45,8 %, att man gått vidare till Högskola/Universitet. 15 elever eller 20,8 % svarade antingen KY-utbildning eller övrigt. 9 elever eller 12,5 % läste vidare på Folkhögskola, medan 15 personer eller 20,8 % gått någon annan typ av utbildning vilket inte kan specificeras här.

Fråga **sex** (6) besvaras endast av elever som studerar eller har studerat vidare efter gymnasieskolan och som har läste vidare inom ett område vilket kan betraktas som ett mediebaserat område. Frågan formulerades så att det fanns åtta svarsalternativ. Svarsalternativen begränsades till utbildningar som är utformade för leda till arbete inom mediebranschen. De åtta olika svarsalternativen var följande: Foto, Film, Grafisk design, Journalistik/Kommunikation, TV, Radio och Marknadsföring. Valet av just dessa inriktningar

hänger ihop med de olika profiler eleverna på ett medieprogram kan läsa, med undantag för Tryckteknik som inte finns att välja på någon av de undersökta skolorna.

6. Om du har läst vidare inom mediebranschen vad har du läst?		
Kryssa i flera alternativ vid behov	Antal	Procent
Foto	13	31,0
Film	9	21,4
Grafisk design	5	11,9
Webb	5	11,9
Journalistik/kommunikation	5	11,9
TV	3	7,1
Radio	0	0
Marknadsföring	2	4,8
Summa	42	100

Av de åtta olika svarsalternativen visade det sig att foto, med 13 elever (31,0 %) och film med 9 elever (21,4 %) var de vanligaste områdena inom mediebranschen. Grafisk design, Webb och Journalistik/Kommunikation lästes av 5 elever var eller 11,9 %. Anmärkningsvärt är att ingen valt att vidareutbilda sig inom radio. Varför det är så tänker vi inte uppehålla oss vid här, då det kräver en egen undersökning.

Fråga **sju** (7) besvaras av elever som hade studerat vidare efter gymnasieskolan men som valde ett studieområde som inte betraktas som ett mediebaserat område. Fråga sju handlar därför om andra alternativ – andra utbildningsområden som eleverna har valt att fördjupa sig inom. Det fanns nio olika svarsalternativ att välja bland; pedagogik, psykologi, samhällsvetenskap, naturvetenskap, teknik, humaniora, medicin, programmering och annat. Vi diskuterade länge vilka och hur många områden som skulle stå med i enkäten, men vi valde att begränsa oss till dessa för att inte göra listan för lång. Vi är medvetna om att det finns områden vi utelämnat som hade varit intressanta att ha med.

7. Om du har läst vidare inom annat område, vad har du läst?	Antal	Procent
Pedagogik	7	23,3
Psykologi	2	6,7
Samhällsvetenskap	6	20,0
Naturvetenskap	2	6,7
Teknik	1	3,3
Humaniora	8	26,7
Medicin	1	3,3
Programmering	1	3,3
Annat	2	6,7
Summa	30	100

Här ser vi att Humaniora med 8 elever (26,7 %) och Pedagogik med 7 elever (23,3 %) var de två populäraste inriktningarna av dem som fanns att välja mellan, med Samhällsvetenskap med 6 elever (20,0 %) tredje plats. Humaniora och Samhällsvetenskap ligger väl i linje med de karaktärsämnen som är gemensamma på Medieprogrammet. Både Mediekunskap och Mediekommunikation samt alla de profiler som innehåller journalistik till exempel Textkommunikation har betydande delar av både humaniora och samhällsvetenskap i sin karaktär, bland annat genom att man jobbar med skrivandet av olika slag och för att kunna skriva journalistiskt krävs det en hel del research och intresse för sin omvärld. Vi tror att det kan finnas särskilt mycket av det man i dagligt tal kallar för allmänbildning inom dessa ämnen och även så när det gäller pedagogik. När det gäller pedagogik fick vi bekräftat att det var många som tagit den vägen då vår förförståelse innan vi började med denna undersökning sa oss att många före detta Medieprogrammets elever väljer att bli lärare. Vi tror att några av anledningarna till detta kan vara att man jobbar mycket med redovisningar och berättande på Medieprogrammet, vilket kan ge smak för ett arbete där man får lära ut och försöka berätta på ett fängslande vis. Om det finns ett mått av att vilja stå i centrum bland dem som väljer Medieprogrammet är läraryrket ett alldeles utmärkt val.

Den **åttonde** (8) frågan riktar sig till alla elever som läser eller har läste vidare efter avslutad gymnasieskola. Vi frågade under vilka år de studerar eller har studerat sedan de avslutat gymnasiet. Frågan besvarades av elever som läste vidare inom alla områden - medieområden såväl som andra områden. Denna fråga besvarades med hjälp av fritext och dessa finns att titta närmare på som bilaga 2. Eftersom det inte är mer än 10 år sedan de äldsta eleverna avslutade sin gymnasieutbildning skiljer sig svaren inte så mycket åt.⁵⁹

I fråga **nio** (9) undrar vi varför eleverna valde att studera efter gymnasiet. Frågan är bland de viktigaste som vi ställer till eleverna eftersom den har stor relevans angående syftet med vår undersökning; är Medieprogrammet ett yrkesförberedande program eller ett studieförberedande program? Vi vill veta anledningen till att eleverna valde att studera vidare: gjorde de det därför att det var svårt att få ett mediebaserat arbete utan djupare kunskaper i medieämnen eller vill de studera vidare av andra motiv. För att underlätta analysarbetet fick eleverna sex olika svarsalternativ att välja bland.

9. Varför valde du att studera efter gymnasiet? Kryssa för flera alternativ vid behov	Antal	Procent
Jag ville öka mina chanser att få jobb inom mediebranschen	19	26,4
Jag ville lära mig mer inom ett specifikt medieområde.	17	23,6
Jag ville byta inriktning och lära mig om ett annat specifikt ämne/område	22	30,6
Jag fick inget jobb	7	9,7
Jag visste inte vad jag ville göra	7	9,7
Mina föräldrar kräver det av mig	0	0
Summa	72	100

⁵⁹ Bilaga 2

Fråga nio handlade om anledningar till att eleverna valde att läsa vidare efter gymnasialskolan och är mer eller mindre uppdelade in i två väldigt olika grupperingar. De tre första anledningar kan beskrivas som mer positiva anledningar till att läsa vidare. Det är också positivt att notera att de tre populäraste anledningarna bland eleverna tillhörde just den gruppen. 22 (30,6 %) elever valde att läsa vidare eftersom de vill byta inriktning till ett annat område/ämne. 19 elever (26,4 %) valde fortsatta studier för att öka sina chanser att få ett mediearbete. I tredje plats med 17 elever (23,6 %) kom valet av att lära sig mer om ett specifikt medieområde.

Det var endast 14 elever som valde de mer negativa anledningarna till att läsa vidare. För 7 stycken (9,7 %) var orsaken att de inte fick något jobb och lika många för att de inte visste vad de skulle annars göra. Ingen elev valde fortsatta studier på grund av krav från föräldrar.

10.5 Arbete

Frågorna tio till femton hör ihop och handlar om arbete efter avslutat gymnasieskolan. Vi vet med oss att många ungdomar har kortare arbeten, vikariat, projektanställningar med mera. Det var intressant för oss att se vilken spännvidd det finns bland de olika arbetena våra respondenter har eller har haft.

Fråga tio (10) besvaras av alla elever som svarade på enkäten och den handlar om arbete efter gymnasieskolan. Frågan har endast två svarsalternativen, ja och nej och vi undrar om de svarande eleverna har ett arbete. Om de inte har ett arbete ska de inte svara på frågor elva och tolv utan gå vidare till fråga tretton.

10. Arbetar du idag?	Antal	Procent
Ja, om ja gå till fråga 11.	98	73,7
Nej, om nej, gå till fråga 13	35	26,3
Summa	133	100

Av de 133 elever som svarade på enkäten är det 98 eller 73,7 % som har ett arbete och 35 stycken eller 26,3 % som inte arbetar. Vi har inte undersökt anledningarna till varför ca 26 % inte arbetar, men det kan vara av flera orsaker till exempel kan de vara föräldralediga, ute och reser eller arbetsökande.

Fråga elva (11) besvarades av elever som svarade att de hade ett arbete på fråga tio. På enkäten fanns ett fritextområde där eleven skulle specificera vad de arbetar med.⁶⁰ Tyvärr är det så att många valde att inte svara på denna fråga, se avsnitt ”problem med enkäten” på sidan 24.

Bland de svar som vi fick in kan vi konstatera att dessa ungdomar har valt att arbeta med allt ifrån typiska mediearbeten såsom medielärare, animerare och filmare till arbeten som flygvärdinna, croupier och brevbärare.

⁶⁰ Bilaga 3

Fråga **tolv** (12) är en fortsättning av fråga elva och handlar om hur länge eleven har haft sitt nuvarande jobb. Vi gav tre svarsalternativ, mindre än ett år, mellan ett och två år och längre än två år. Anledningen till dessa alternativ vara att respondenterna har haft möjlighet att arbeta heltid antingen 7 år, 4 år eller 1 år.

12. Hur länge har du arbetat med det du gör idag?	Antal	Procent
Mindre än 1 år	44	44,0
Mer än 1 år men mindre än 2år	25	25,0
Mer än 2 år	31	31,0
Summa	100	100

Av de elever som svarade på att de arbetar var det 44 elever eller 44,0 % som har haft sitt nuvarande arbete mindre än ett år. 25 elever eller 25,0 % har haft sitt arbete mellan ett och två år. Resterande 31 elever eller 31,0 % har haft sitt arbete längre än två år. Ett problem med denna fråga är att orsaken till hur länge man har haft sitt arbete påverkar vilken kategori som fått högst procent. Till exempel var det en hög andel svarande som började gymnasiet 2003 och då helt enkelt inte kunna arbeta mer än ett år, vilket skulle kunna vara orsaken till att den procenten är högst.

Från fråga **tretton** (13) vill vi veta mer om antalet elever som har haft ett mediebaserat arbete sedan de avslutat gymnasieskolan. I frågan klargör vi att det inte behöva handla om en anställning som de har idag, utan det kan handla om en anställning/jobb de tidigare haft. De som svarat ”ja” på fråga 13 ska fylla på fråga 14 fylla i ett fritext område där de beskriver sitt jobb annars ska de gå vidare till fråga 15.

Bland dessa kan vi utläsa att den vanligaste bisysslan är att jobba extra som fotograf.⁶¹

13. Om du inte arbetar inom mediebranschen idag, har du haft ett arbete inom mediebranschen sedan du tog studenten?	Antal	Procent
Ja	11	9,1
Ja, som bisyssla	21	17,4
Nej, hoppa till fråga 16	75	62,0
Inte varit intresserad av arbete inom mediebranschen	14	11,6
Summa	121	100

Det var hela 62 % eller 75 elever svarade att de aldrig har haft ett jobb inom mediebranschen. Långt efter när det gäller antal på andra plats är det 21elever, 17,4 % som har haft något slags mediearbete, men bara som en bisyssla. Endast 11 elever eller motsvarande 9,1 % svarade att

⁶¹ Bilaga 4

de har haft ett arbete inom mediebranschen sedan de tog studenten. 14 elever eller 11,6 % sa att de inte var intresserad av att arbeta inom mediebranschen.

Fråga **femton** (15) är en fortsättning av fråga tretton och finns för att ge oss mer information om anledningen till att eleverna inte längre hade kvar sina arbeten inom mediebranschen. Frågan besvarades av elever som inte arbetar inom mediebranschen just nu men har gjort det sedan de slutade skolan.

15. Varför har du inte kvar det jobbet idag?	Antal	Procent
Tidsbestämd anställning	8	25,8
Hade inte rätt utbildning	4	12,9
Det kändes inte rätt, ville göra något annat	5	16,1
Annan anledning	14	45,2
Summa	31	100

14 elever eller 45,2 % vill inte ge något svar och valde svarsalternativ - annan anledning. 8 elever, nästan 26 % svarade att deras anställning var tidsbestämd. De som svarade att jobbet inte kändes rätt för dem var 5 stycken (16,1 %) och 4 elever (12,9 %) att deras utbildning inte räckte till för jobbet.

Den sista frågan är fråga **sexton** (16). Här vill vi veta om eleverna har sökt mediebaserade jobb utan att lyckas. Frågan ska endast besvaras av de elever som inte har eller inte har haft ett arbete inom mediebranschen.

16. Om du inte har eller har haft ett jobb inom mediebranschen, har du sökt ett jobb inom mediebranschen men inte fått något?	Antal	Procent
Ja	40	35,1
Nej	74	64,9
Summa	114	100

Frågan besvarades av 114 elever där 74 elever eller 64,9 % svarade att de aldrig hade sökt ett mediebaserat arbete. Resterande 40 elever eller 35,1 % svarade att de hade sökt ett mediebaserat arbete utan att lyckas.

11. Slutdiskussion

Vår undersökning syftade till att se om vi kunde få några indikationer på vart före detta medieelever från tre gymnasieskolor i tre olika medelstora städer tar vägen efter avslutat gymnasium för att se om vi kunde dra några slutsatser eller se några tendenser kring huruvida Medieprogrammet är att anse vara yrkes eller studieförberedande.

Förutsättningarna för att få ett kvalificerat arbete inom mediebranschen är mycket begränsad och att få ett arbete inom sitt område i en mindre stad är svårt. Vi har många gånger stött på arbetsgivare som tycker att ungdomar som precis avslutat gymnasiet är för unga och behöver några år på sig för att mogna och få livserfarenhet. För många skolor är det ett stort problem att lösa frågan med APU och inte minst för eleverna på medieprogrammet. Även om det inte bara är fotografer, reklambyråer och produktionsbolag som är aktuella för en praktikplats utan även på webbavdelningar, hos markandsföringsansvariga, kommunikatörer och informatörer som finns på de flesta företag i någon form, är det svårt att få in en fot för att kunna göra praktik. Många medieföretag tar knappt emot praktikanter från högskoleutbildningarna och ännu mindre medieelever som kan kräva mer handledning och ta mer tid än vad de kan vara behjälpliga.

Enligt Skolverkets undersökning ”*Samverkan mellan skola-arbetsliv*” är det inte helt oproblematiskt att lösa frågan med APU till alla de elever som är berättigad till detta. Bland de skolor som ingick i deras undersökning var det ca 63 % av eleverna i trean som hade fått sin APU tillgodosedd. Lättast att hitta APU hade enligt undersökningen Barn och Fritidsprogrammet och Omvårdnadsprogrammet. ”*Programansvariga uppger bristen på utbildade handledare och att arbetsplatserna har en för smal produktion för att passa elevernas utbildningsbehov som främsta orsaker.*” Undersökningen visar också på att de flesta eleverna anser APU vara en viktig del av deras utbildning.⁶² Vi tycker att APU är väldigt bra och nyttigt på de program där man tydligt utbildar för arbetslivet och där det finns bra möjligheter att få ett arbete efter studenten, APU är utvecklande och bra. På Medieprogrammet är det dock ett större problem än glädje för både elever och de ansvariga på skolan. Många gånger får man förlita sig på elevernas föräldrar och deras kontaktnät för att få tag på platser. På en del skolor bland annat en av de undersökta har man fått dispens för att använda sig av så kallade InHouse-projekt för att lösa APU-frågan. Det innebär att eleven får ett uppdrag av någon beställare till exempel en idrottsförening som vill fräscha upp sin hemsida, göra sig ett reklamblad eller något annat. Eleven får sedan jobba med att producera fram ett fungerande material som beställaren kan använda. Eftersom det oftast inte handlar om organisationer som har heltidsanställda och kontor får elever i regel sitta i sin skola och jobba med beställningen. Det kan vara ett bra och utvecklande projekt för eleven men syftet med APU är bland annat att följa arbetet på en arbetsplats och det går man miste om i dessa fall.

Vi anser att APU är väldigt bra om det finns en organisation kring det som fungerar och skolan kan ordna lämpliga platser till alla elever, men när det inte är fallet tycker vi att APU skall vara obligatoriskt på ett Medieprogrammet.

Det som slår oss när vi läser om införandet av Lpf94 och förändringen från tvååriga praktiska linjer till treåriga praktiska/teoretiska program är att vi inte tycker att Medieprogrammet passar in riktigt i beskrivningen av Fordonsprogrammet eller Industriprogrammet. De rena yrkesprogrammen ger en praktisk utbildning och i många fall en möjlighet till ett yrke direkt efter studenten, medans Medieprogrammet mer eller mindre kräver en vidare utbildning eftersom eleverna enbart får en grundläggande generell utbildning inom medieområdet med

⁶² Skolverket, 1998

en profil mot något eller några special områden som t ex Rörlig Bild eller Grafisk kommunikation. De blir inte tillräckligt specialiserade för att på djupet få en tillräcklig kompetens.⁶³

När vi letat efter tidigare forskning har vi stött på flera undersökningar som ligger i linje med vår och vi kan också konstatera att det resultat vi har fått fram stämmer väl överens med det vi kommit fram till. Övervägande delen av före detta medieelever fortsätter inte inom medieområdet utan byter inriktning. Anledning till det är dels att de vill lära sig något nytt, göra något annat och dels att det är svårt att få ett jobb inom mediesektorn enbart med Medieprogrammet som bakgrund.⁶⁴

Resultaten i vår undersökning visa att det endast är totalt 26,5 % av de undersökta eleverna som haft ett arbete inom mediebranschen om vi tolkar våra siffror rätt är det 11 stycken som arbetar inom mediebranschen idag. Av 133 respondenter är det 121 som har besvarat fråga 13, vilken skulle besvaras av dem som inte arbetar inom mediebranschen idag.

Andelen som har studerat vidare efter gymnasiet är 55,8 % vilket är en relativt hög siffra och en som visar att det krävs en fortsatt utbildning efter Medieprogrammet.

Det visade sig att det är vanligt att man valt en annan väg, hela 30 % av våra respondenter valde att byta inriktning. De inriktningar som är vanligast är Humaniora, Pedagogik och Samhällsvetenskap med 26,6 % 23,3 % och 20 %. Ämnesområden som ligger väl i linje med de teoretiska karaktärsämnena man läser på Medieprogrammet.

⁶³ Kursmål för Medieprogrammet, Skolverket

⁶⁴ SCB , www.utbildningsinfo.se

⁶⁴ Skolverket, 2005/06

12. Slutsats

När vi analyserat svaren vi fått i vår undersökning och ställt dessa mot de övriga undersökningar vi har tagit del av, är det tydligt att Medieprogrammet inte är ett yrkesförberedande program. Det är en alldeles för liten andel av tidigare medieelever som arbetar inom branschen och som gör det direkt efter studenten.

De flesta som trots allt gör det har genomgått någon form av fortsättningsutbildning. De allra flesta byter inriktning helt, oavsett om de läser in sig på ett nytt område eller väljer att börja arbeta direkt efter studenten.

Syftert med vår undersökning var att se om vi kunde hitta några tendenser och dra några slutsatser kring Medieprogrammet vad gäller följande frågor:

- Har elever, som tidigare läst Medieprogrammet, kunnat skaffa sig ett arbete inom mediebranschen eller fortsatt sina studier?
- Är Medieprogrammet således ett yrkesförberedande eller ett studieförberedande program eller som idag en kombination av båda?

Vår undersökning har tillsammans med tidigare forskning visat att före detta medieelever inte har kunnat skaffa sig ett arbete inom branschen. Den övervägande delen har arbete inom andra branscher. Vi kan också konstatera att Medieprogrammet inte kan anses vara yrkesförberedande då det inte finns några direkta möjligheter att börja jobba inom mediesektorn direkt efter gymnasiet, i de flesta fallen krävs det minst en fortsatt utbildning samt gärna tur och goda kontakter för att få drömjobbet inom media.

Avslutningsvis är framtiden för Medieprogrammet osäker eftersom vi i dagsläget inte vet vilken väg gymnasieskolan kommer att ta de närmsta åren. Vår nuvarande regering kommer i vår att komma med en ny gymnasieförordning som skall implementeras hösten 2010. Kommer Medieprogrammet överhuvudtaget att finnas kvar eller kommer det att försvinna helt? Kanske bli ett Samhällsprogram med medieinriktning eller enbart finnas kvar i form av enstaka kurser.

13. Referenser och referenslista

13.1 Tryckta källor

Rapporter

Beskrivande data om barnomsorg och skola 1999. (1999). Skolverkets rapport nr 192, s 59.

Börjesson, M. (2004) *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001*, Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi, Skolverket: Uppsala

Carlsson, J. (2006) *IT-bubblan och dess påverkan på IT-branschen*, D-uppsats från Lunds universitet/Department of Business Administration

Rapport 244, Barn, elever, personal – riksnivå, Skolverket, 2004

Samverkan skola-arbetsliv rapport 153 arbetsplatsförlagd utbildning i gymnasieskolan, sammanfattande rapport. (1998). Skolverket

Sauli, S.(2006) *Inträdet på arbetsmarknaden*, SCB UF 86 SM 0601,

Uppföljning av elever som avslutat sin utbildning på Medieprogrammet i Uppsala kommun läsåret 2000/2001, rapport 2003:4, Utvärderingsenheten,Uppsala Kommun

Bok

Fransson,K & Linde, G. (2004). *Ungdomars utbildnings- och yrkesval – I egna och andras ögon*, Skolverket, Fritzes, Västerås

Jacobsen, D.I. (2000) *Vad, hur och varför*, Studentlitteratur, Malmö

Gilje,N & Grimmen,H (2004). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*, Daidalos, Göteborg

Holme,IM & Solvang, BK. (1997). *Forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund

Holmström, O (2001). *Direkt eller retroaktiv valfrihet? Om den teoretiserade yrkesutbildningen och det livslånga lärandet*, i Villkor och vägar, för grundläggande yrkesutbildning, Skolverket, Liber, Stockholm

Holmström,T. (red.). (1999). *Ungdomar i övergångsåldern – handlingsutrymme och rationalitet på väg in i arbetslivet*, Studentlitteratur, Malmö

Israelsson,T & Strannefors,T. (2001). *Medie- och reklambranschen E-handel och logistik i Sverige - Var finns de framtida jobben?*, Arbetsmarknadsstyrelsen.

13.2 Digitala källor

Betyg och studieresultat i gymnasieskolan läsåret 2002/03, tabell 6.10 B, www.skolverket.se

Fem år efter kraschen, IT-branschen på gång igen,
http://www.chamber.se/files/HKT_PDF/hkt0305.pdf

Journalistförbundet,
http://www.sjf.se/pls/portal/docs/PAGE/ARKIV_FILER/VIKARIE/FAKTA.PDF

Krav på avtal för produktionsbolag,
http://www2.unt.se/article/1,1786,MC=3-AV_ID=671287,00.html?from=latestnav

Lomberg Sara, *Ungdomars drömjobb.*
http://www.e24.se/pengar24/aktiefonder/artikel_116067.e24 , 2007-11-27

Om Medieprogrammet,
<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0708&infotyp=15&skolform=21&id=12&extraId=0>

Personuppgiftslag,
SFS 1998:204 <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1998:204>

Styrdokument för Gymnasieskolan, <http://www.skolverket.se/sb/d/740> Texten senast granskad 5 juli 2007

Skriftlig fråga till skolminister Ibrahim Baylan, 26 oktober, 2005/06:249,
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=67&dok_id=GT11249&rm=2005/06&bet=249

Svaret:
http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=71&dtyp=frs&rm=2005/06&dok_id=GT12249&nr=249

Utsikter på arbetsmarknaden.
http://www.scb.se/statistik/AM/UF0520/2003M00/AM85SÅ0201_03.pdf

www.utbildningsinfo.se

Vägen in i arbetslivet. Om inträdet på arbetsmarknaden efter yrkesförberedande gymnasieprogram. 2006
[http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidview/595680EC97DAA678C125724D006BC3F7/\\$file/vageniniarbetslivet20061234.pdf](http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidview/595680EC97DAA678C125724D006BC3F7/$file/vageniniarbetslivet20061234.pdf)

13.3 Bilagor

Bilaga 1: Enkätaterialet – frågorna

Bilaga 2: År för vidare studier

Bilaga 3: Vad arbetar respondenten med idag

Bilaga 4: Tidigare arbete inom mediebranschen

Bilaga 1

Grunddata

1. Vilket år påbörjade du dina gymnasiestudier?

1997

2000

2003

2. Kön

Kvinna

Man

3. Vilken skola gick du på under gymnasietiden?

Peder Skriavaresskola/ Ljud och Bildskolan

Falkenbergs gymnasium

Sturegymnasiet

Fortsatta studier

4. Studerar du eller har du studerat vidare efter gymnasiet?

Ja

Nej, om **nej** hoppa till fråga 10

5. Om ja....vilken typ av utbildning? Kryssa i flera alternativ vid behov.

Högskola/Universitet

KY-utbildning

Folkhögskola

Övrigt

6. Om du har läst vidare inom mediebranschen vad har du läst? Kryssa i flera alternativ vid behov.

Foto

Film

Grafisk design

Webb

Journalistik/kommunikation

TV

Radio

Marknadsföring

7. Om du har läst vidare inom annat område vad har du läst?

Pedagogik

Psykologi

Samhällsvetenskap

Naturvetenskap

Teknik

Humaniora

Medicin

Programmering

Annat

8. Under vilka år studerar/studerade du efter gymnasiet?

Fritext

9. Varför valde du att studera efter gymnasiet? Kryssa för flera alternativ vid behov

Jag ville öka mina chanser att få jobb inom mediebranschen

Jag ville lära mig mer inom ett specifikt medieområde.

Jag ville byta inriktning och lära mig om ett annat specifikt ämne/område

Jag fick inget jobb

Jag visste inte vad jag ville göra

Mina föräldrar kräver det av mig

Arbete

10. Arbetar du idag?

Ja, om ja gå till fråga 11.

Nej, om nej, gå till fråga 13

11. Om ja, specificera vad du jobbar med idag? Skriv flera alternativ vid behov

FRITEXT

FRITEXT

FRITEXT

12. Hur länge har du arbetat med det du gör idag?

Mindre än 1 år

Mer än 1 år men mindre än 2år

Mer än 2 år

13. Om du inte arbetar inom mediebranschen idag, har du haft ett arbete inom mediebranschen sedan du tog studenten?

(Förklaring: bisyssla kan vara ett arbete du haft vid sidan om studier eller annat arbete t ex fotografering, gjort hemsidor e dyl.)

Ja

Ja, som bisyssla

Nej, hoppa till fråga 16

Inte varit intresserad av arbete inom mediebranschen

14. Om ja, vad arbetade du med/som?

FRITEXT

15. Varför har du inte kvar det jobbet idag?

Tidsbestämd anställning

Hade inte rätt utbildning

Det kändes inte rätt, ville göra något annat

Annan anledning

16. Om du inte har eller har haft ett jobb inom mediebranschen, har du sökt ett jobb inom mediebranschen men inte fått något?

Ja

Nej

Bilaga 2

Visar Alla Svar:
2008-2010
2005
2006-2007
2005-2008
2003
hösten 2007 ->
Hösten
2006 - 2010
2005
2006-2008
2001-2005
2004-05
höst2003-v&
2003
05-pågående
2002-2005
01
2003-2005
2000-2002
2003-2005
2007- pågår
höst 2007- vår 2010
2006-2007
studerar till kock i grythyttan sedan 1 år tillbaka
2001-2003
en kurs 2004
3 år program 2005-2007
åren
2003 till -> 2006
05 och 07
2002-2005
från 2003
Hösten 2003-Våren 2007
2005-2008
2006-'08
VT2004- VT2007
Hösten 2005
06-07
2001-2003
06-07
2004-05
2007-
2005-2008
2003-2006
2007-2009
2005-2007
2003-2006
VT 2007
Alla
2 åring start 2006 slut 2008
HT 2006 - Komvux Halmstad
VT 2007 - Historia Göteborgs Universitet
HT 2007 - Läraprogrammet Samhälle/Histora Halmstad Högskola
ht 2007

ilaga 3

Uppgifterna är de svar som våra respondenter skrivit, vi har dock tagit bort de tomma rader i de fall man inte svarat.

Butiksbiträde på Expert Foto Video
Personlig assistent
Restaurangbiträde på
Arbetar ibland som inhyrd ljudtekniker
Avslutar imorgon (31/10-07) ett vikariat på Vidhögeförskola där jag även gjort foto
industriarbetare
arbetar i butik
Restaurang
Extrajobbar på Gekås helger o
Arbetar som idésäljare f↑
lackerare
Jobbar som fotograf
Deltidsanställd i Video
Betongarbetare. Gjuter
Studerar samtidigt som jag arbetar som fotograf på diverse musikvideos
Ekonomi- & VDassistent samt kundhandlä
Idag arbetar jag som personlig assistent. Det har jag gjort sen februari i år (07). Innan dess var jag på Varbergs stadshotell till och f
har jobbat på mcdonalds och som serv
Värnpl
Jag jobbar som kassörska på Hajen
Webbdesigner
Larmmottagare på räddnings
Studiekonsulent/verksamhetsutvecklare
Sytemsäljare. Säljer IT-system
personlig assistent
Kallsk┐
Lager och Montering. Har hand om utskick och inkommande go

Jag arbetar på en marknadsavdelning med grafiskformgivning och
Sjuksköt
kundservice på dvduthyrnings
Har varit i norge och jobbat ett &#
Arbetar i butik
Tillverkar innerdö
Jag jobbar inom serviceyrket
jobbar med support och försäljning i ett teleforetag.
webbdesign
Jag jobbar som flygvärdin
Videomix
Med utvecklingsstörda inom kommunen
Truckfö
Lagerarbete utomlands
Croupier på hel
brevbärare
Jobbar som vårdbiträde inom T
Bartender
grafiker
Idag jobbar jag som uthyrd konsult för Academic work. Uppdraget just nu är att jag jobbar med dokumentering i ett projekt på G&
Dekoratrör och försäljare p&
Lager arbetare
Musik
jobbar extra på duxia
Barista på Barista Fairtrade Coffee. Här har jag också ansvar för en stor del av marknadsf
Frilansande Fotograf
i första hand är jag frila
Jobbar som våkskötare på ett k
fotograf
Butiksbitr
Jag är konsultansvarig på ett bemanningsföretag. Arbetar med uthyrn
ströjobb inom musikbran
Avdelningsansvarig på

Säsongsarbetar i
Gruppboende
Industri arbete
Butiksbitr
Frafisk formgivare på ett företag som gör reklam til
Undervisar på Mediagymnasieskola på heltid inom
Jag designer databaser
maskinfö
inom vå
Grafiker
Eget fö
postanst
Industriarbetare inom produktionsavdelningen.
Jag jobbar som resande eventsäljare för Glocalnet. S
trygghetslarmet
På torsdag (1/11) åker jag till London på obestämnd tid där jag börjar arbeta som au pair.
kompositkonstruktioner
Jobbar även extra på KappAhl Helger och kvällar
Är med och statar upp hittaskola.se och har säljanva för densamma.
anställd inom portätt och reklam. Frilansar även för tidningar.
armerar
Sanering inom kärnkraftverken i Oskarshamn
som frukostvärdinna och städerska.
Varit i oslo och jobbat som: kock
Supporttekniker på Mötesplatsen.se
café biträde
samt frakter som bokas och Packetering.
Nu jobbar jag enbart med mina hästar.
en kombinationstjänst som lokalvårdare och kökshjälp.
har jobbat som manager i resaurang innan dess.
(fält ej ifyllt av användaren)
Croupier

Är ute på 3 praktik perioder under dessa två år. just nu 9 veckor på kultur och näringsliv
frilansassistent
rekrytering
samt studerar till polis
Affär
Webbdesigner på ett eget företag.
Design och Foto
Frilansfotografering
blivande lastbilschaufför
bredband och hemtelefoni.
dagis
arbetar med en webshop
bygger form mm
Småland & Forsmark
på lager och på mcdonads
frukost värdinna på hotell
timanställd på fotobutiken FotoVideo
schemaläggning
Designar och programmerar webbapplikationer i egen näringsverksamhet
Smycketillverkning och säljer mina handgjorde smycken

Bilaga 4

14. Om ja, vad arbetade du med/som?

Grafisk Designer
Arbetade med marknadsföring på Komplettno i Sandefjord Norge och sen har jag gjort en del fotojobb (Va
fotograferar delvis inom arbetet
assistent vid filminspelning
Porträttfotograferat och jobbat som croupier
Skribent för en innebandyhemsida. Men ville inte jobba gratis så det va inte intressant.
foto
Studerar samtidigt som jag arbetar som fotograf på diverse musikvideos m.m.
Studiotekniker
foto
Fotografering vid olika evangemang. Så som br
Informatör
musik
fotograf - hjälpte till..
Webbyrå 1999-2001
Sportjournalist.
Webbdesigner
Säljare i en foto
Har jobbat som lärarassistent på Sturegymnasiet (höstterminen 06)